

KUNNIAKYSYMYS

Tässä tarina kunnianarvoisesta valkoisesta kansalaisesta ja arvottomasta lutkasta:

Punaisten otettua vallan käsiinsä tekivät he muodon vuoksi siivoa siinäkin kaupungissa, joka on tarinamme näyttämönä. Sanoin "muodon vuoksi", sillä koko silvoaminen pysähtyi täällä, kuten muuallakin, siihen, että napattiin kiinni yksi ja toinen valkoinen vehkeilijä ja pantiin istumaan löysäin telkien taakse lihapatain ääreen, mutta muille ikäänkuin kumarrettiin: olkaa hyviä ja synnyttäkää epäjärjestystä selkänne takana.

Valkoinen kansalaisemme — arvotetaan kamreeri — oli aivan liian silmänpistävä työväenvallan vihollinen, joita häntä olisi voitu jättää vapaalle jalalle. Mutta tarvittiin kokonaista kolme työväenneuvoston kokousta, ennenkuin katsottiin voitavan pidättää häntä. Loppujen lopuksi tapahtui kuitenkin eräänä päivänä sellainen ihme, että pari "punaista roistoa" astui kunnianarvoisen kamreerin salonkiin, pidatti hänet ja lähti viemään kohti "vankileiriä" — kohti kaupungintaloa, joka oli varustettu sähkövalolla ja kaikilla muilla nykyajan mukavuuksilla.

Mutta ilkeä käitselmus järjesti niin, että tiellä sattui tulemaan vastaan kokonainen komennuskunta venäläisiä sotilaita, jotka väittivät, että heilläkin oli jotakin selvitetävää kamreerin kanssa, ja vaativat punakaartilaisia luovuttamaan tämän heille.

Nämä selittämään, ettei heillä ole mitään valtuutta luovuttaa pidätettyä kenelle hyvänsä, mutta kun heitä oli vain kaksi kahtakymmentä vastaan, eivät he katsooneet olevansa velkapäitä panemaan henkeään alttiiksi pahimman vih miehensä puolesta, vaan luovuttivat tämän mieluummin tullakseen myöhemmin vällä ja voimalla ottamaan hänet takaisin haltuunsa.

Ja niin lähtivät venäläiset vuorostaan raijaamaan poloista kamreeria heraties minne.

Mutta taaskin tapahtui selkkaus: tus-

kin olivat venäläiset päässeet eroon punakaartilaisista, kun kulkuetta vastaan sattui tulemaan yksinäinen hame-niekkä — tarinamme arvoton päähenkilö, jolla hänelläkin näytti olevan jotakin tekemistä pidätetyn kanssa päätäten siitä, että hän, jonka venäläiset tietenkin varsin hyvin tunsivat, vaati näitä luovuttamaan vangin hänelle ilmoittaen kyllä tekevänsä tämän vaarattomaksi.

Ja kuinka ollakaan: pahanpäiväinen vaimoihminen puhui kokonaisen kompanian pyörryksiin. Venäläiset laskivat aseensa, ja niin joutui arvon kamreerimme arvottoman vastapelaajansa haltuun ja huomaan.

Tarinamme sankari ja sankaritar häipyivät jollekin sivukadulle, ja sille tielle "pidätetty" katosi aina siihen asti, kunnes valkoiset jälleen olivat herroina kaupungissa.

Kamreerin katoamisen jälkeen kyllä levisi huhu, kuinka "ryssät" olivat tämän ampuneet, ja varsinkin tämän hame-niekkä valtaaja lupasi vanna vaikka sielunsa helvettiin siitä, että niin todella oli asianlaita. Mutta tämä kaikki oli vain hölypuhetta, sillä tuskin olivat valkoiset saaneet kaupungin haltuunsa, kun kamreerimmekin jo ilmestyi ilmi elävänä ja erinomaisen hyvinvoivana näyttämölle, kuten sanotti, eikä suinkaan esiintynyt muita valkoisia veltomin "palauttaessaan yhteiskuntajärjestystä ja kansalaisrauhaa" toimittamalla koirahaudoilte työläisiä, jotka eivät olleet millään tavoin häiriinneet enempää hänen kuin muidenkaan valkoisten rauhaa, vaan jotka saivat hengellään maksaa peräytyvän punajoukkojen mukana seuranneiden toveriensa aktiivisuuden.

Mitä taas sen jälkeen kelvottomaan ystävättäremme tuli joutui hän satojen muiden mukana nälkäleirille ja sieltä "oikeuteen". Häntä ei tosin syytetty, että olisi juuri ollut valmis kaatumaan punaisten asian puolesta, mutta painostettiin, että hän oli ollut suhteissa sekä punaisiin että "ryssiin". Olipa hänet m. m. nähty mitä tuttavallisemmin

lähestyvän venäläistä komennuskuntaa sen viessä ”muuatta kaupungin arvohenkilöä ammuttavaksi”.

Mitä siis enempää todistuksia tarvittiin?

Mutta syytetty, joka oli elämässään tottunut seurustelemaan viisaampienkin kanssa ja sen takia kyllä osasi esiintyä, toi ”oikeudessa” mitä tarmokkaimmin edes, että hän kyllä oli ollut suhteissa sekä juutalaisiin että kreekkiläisiin (kuten oikeuden jäsenenkin varsin hyvin tiesivät) mutta että nämä suhteet olivat olleet vain niitä ja näitä suhteita, joihin hän pyysi oikeutta suhtautumaan ymmärryksellä. Ettei hän koskaan ollut vaatinut asiakkaitaan tunnustamaan valtiollista ohjelmaansa tai esittämään jäsenkorttiaan. Että hän oli aina elänyt ja vaikuttanut kaikkien puolueiden ulkopuolella — puolueettomalla alueella. Ja että jos hän jollakin tavoin oli puuttunut politiikkaan, niin o.i se sinä alnoana kertana, minkä hän saattoi muistaa, tapahtunut valkoisten hyväksi, minkä muuten ”eräs yleistä arvonantoa nauttiva valkoinen johtohenkilö” kyllä saattaisi todistaa, jos oikeus vaivautuisi kutsumaan tämän kuultavaksi.

Ja niin nimesi hän kamreerimme todistajakseen.

Nyt sai asia sekä sarvet että hännän: sosietee, valkoinen valioyleisö, tuli tavattoman uteliaaksi. Kamreerin ihmeellinen pelastus, jota selvittäessään hänen oli tarvinnut useamman kuin yhden kerran vääntää viiksiään keksiäkseen satumaisia tarinoita neuvokkuudestaan ja urheudestaan ”livahtaessaan” venäläisten kynsistä, kutkutti valkoisten kansaisten mieltä muutenkin, saatikka nyt, kun tapaukseen kiertyi vielä ilotytökin.

—Saapas nähdä mitä kamreerilla on oikeudessa sanottavana, virkahti sosietee uteliaana.

Ymmärrettiin hyvin, että hänellä oli äärettömän suuri vaara komprometterata itsensä, mutta juuri se seikka olikin perin hermoja kutkuttava.

Ja niin koitti vihdoin se suuri päivä, jolloin kunnianarvoisen valkoisen kansalaisen oli lausuttava painava sanansa arvottoman katutytön asiassa.

”Oikeus” ja valkoinen suuri yleisö

oli huvitettu. Mutta kamreeri puolestaan ei lainkaan. Kutsuttuna ”oikeuden” eteen hieroi hän avuttomana leukaansa eikä tuntenut mitään erikoista halua vilaista syytetyyn.

Kun oli käynyt selville, että todistaja nautti kansalaisluottamusta (mikä oli ihmeistä, sillä kaikki valkoisetthan sitä nauttivat, olkoon heillä sitten nimenä Mannerheim, Sippola, Massinen tai mikä muu tahansa), kysyi tuomari, eikä ilman eräänlaista hyvätuulisuutta, tunsiko todistaja ”kyseessäolevan joutonaisen”.

Todistaja käänsi hitaasti päätään syytettyä taikka oikeammin tämän takana olevaa seinää kohti. Uskomattoman nopeasti vilaistuaan tyttöön ikäänkuin johonkin tyhjään vastasi hän huomattavan pingoitellulla arvokkuudella:

—En ole ikinä nähnyt häntä enkä edes kuullut hänestä puhuttavan.

Kamreerimme näet oli kunniallinen aviomies ja lisäksi valkoinen, kuten sanottu, ja siis ehdottoman siveä ja nuhteeton. Kuinka hän olisi voinut olla missään kosketuksessa ilotyttöjen kanssa — oikeuden edessä. Oikeudessa puhutaan eri asioita, klubissa taas eri. Viftipöydässä sitä kyllä mielellään turistaa seikkailuista ulkopuolella pyhän valkokodin piiriä, mutta julkisessa paikassa — kuinka sellainen voisi pälkähätä kenenkään päähänsäkään?

— En tunne syytettyä, vakuutti kamreerimme vielä toistamiseen yhä leukaansa hieroen mutta entistä vakuuttavammin — rauhoittuneempana.

”Oikeus” huokasi helpotuksesta. Siljä hyvätuulisuudestaan huolimatta oli se — pantuaan merkille todistajan ilmeisen levottomuuden — hetken pelännyt, että tämä ehken alkaisi puhua typeryyksiä — äityisi kertomaan mitä mahdollisesti tiesi. Mutta eipäs — herran kiitos.

Todistaja ei siis tiennyt mitään ja sai mennä.

Mutta juuri kun hän oli astumassa kynnyksen yli, helähti hänen takanaan mitä sydämenpohjaisain nauru. Syytetty antoi todistajan sillä ymmärtää, ettei hän ollut muuta odottanutkaan: tunsihan hän tuttavansa. Olihän hän siksi monta kertaa ollut tekemisissä tämän ja monen muun valkoisen isänmaansy-

tävän kanssa, että tiesi mitä sorttia nämä olivat väkeä. Olipahan vain lystikseen pannut miehen valkosielun pun-tariin. — —

No niin. Oikeus ei havainnut mitään lieventäviä asianhaaroja. Päinvastoin: tyttöhän oli syyttä suotta vain vaivan-nut oikeutta, ja niin tuomittiin kel-voton ystävättäremme niin ja niin mo-nien vuoden kuritushuonerangaistuk-seen.

Kuinikas myös.

Mutta sosietee ei ollut oikein tyyty-väinen kamreeriin. Sanoi tämän eslin-tyneen typerästi.

Eihän tämän nyt olisi tarvinnut men-nä ottamaan valalleen, ettei hän lain-

kaan tuntenut syytettyä — herra Ju-mala: kuka tässä nyt sitten ihan ilman virhiä on, hm .. Olisihan hän voinut rykäistä ja sanoa jotakin, että kenpä ei nyt häntä tuntisi tai jotain sinnepäin, joskaan ei sen enempää. Mutta niin jyrkkä, naurettava kieltäminen, se ei vaikuta oikein vakuuttavasti, varsinkin kun nyt jokainen ymmärsi, että se lik-kapahuus se oli hänen henkensä pe-lastanut, joskaan ei ollut sanonut sitä edes oikeudessa. Vaikka toisekseen: mitäs siitä, kunhan tyttö vain sai tuo-mion.

Niin päätteli valkoinen valioyleisö, ja klubeissa piisasi pitkälle hauskuutta.

Henkipatto.

Työn Sankarit

Kirj. Toivo Raita.

Verikuolema vaikka nyt kattavi maan, niin sankarit työn yhä nousevat vaan, ei verta ja surmaa ne sankarit säiky, pelon tunnetta heidän ei suonissa läiky.

Vain puolesta rauhan ja rakkauden tuo nuosevi armeija sankarien, se syöksyvi elämän synkeään yöhön, kuin myrsky se käy iki ihanaan työhön.

Sodan hirmut kaikki se kaataa näin ja raunion ylitse seppelepäin käy kohden se korkean taivahan rantaa, ja aikaa uutta se maan yli kantaa.

Se niinkuin ääretön valkeus käy, sen vertaista mahtia maassa ei näy, ja määränä siinä on sieujen hyvyys ja rauhan työ ja sydänten syvyys.
